

Konkurrensneutrala avgifter på Ei, SvK och Nord Pool Spot

Oberoende Elhandlare anser att utvecklingen av en gemensam nordisk slutkundsmarknad är ett väsentligt steg för att få en elmarknad med effektiv konkurrens och därmed motverka de vertikalt integrerade företagens dominans på marknaden. Det är i detta sammanhang viktigt att säkerställa att lagstiftningen harmoniseras i de nordiska länderna och att regelverket utformas så att det inte snedvrider konkurrensen. Det är av största vikt att oberoende elhandlare och aktörer som inte utgör en del av vertikalt integrerad kraftkoncern ges rimliga möjligheter att konkurrera på marknaden. Detta motverkas om avgiftsstrukturen på spot- och balansmarknaden ger vertikalt integrerade företag fördelar i förhållande till en oberoende elhandlare eller energimäklare/portföljförvaltare vid upphandling för en större kund, som är beredd att bli aktör på spot- och balansmarknaden med eget balansansvar. En väsentlig förbättring i detta avseende var när genomförts är en-prissystemet på balanskraft infördes på förbrukningssidan. Detta medförde att de tidigare sammanlagringsvinsterna försvann och att riskerna för slutkunder på balansmarknaden minskades väsentligt.

Dessvärre finns det fortfarande inslag i avgiftsstrukturen som snedvrider konkurrensen till nackdel för oberoende aktörer på elmarknaden. Detta gäller i princip de fasta avgifterna på Nord Pool Spot och på Svenska Kraftnät, men dessa ligger i dag på en relativt låg nivå och utgör därför inte något större problem. Vad som har en mer påtagligt snedvridande effekt är Nord Pools omsättningsavgift. Den är i dag 0,045 Euro per MWh (varav handelsavgift 0,04 och clearingavgift 0,005). Ett vertikalt integrerat företag får en konkurrensfördel genom att det varken behöver sälja den produktionsvolym eller köpa den volym på spotmarknaden, som det skall leverera till en kund. Detta gäller i princip såväl aktörer som använder gross bidding som aktörer som nettar innan de handlar på spotmarknaden. Höjs omsättningsavgiften så förstärks denna snedvridning av konkurrensen och omvänt om den sänks så förbättras konkurrensen på marknaden.

OE:s förslag till lösning är att alla som förbrukar el och alla som producerar el betalar en omsättningsavgift till NPS. Detta kan lätt administreras via de balansansvariga på samma sätt som omsättningsavgifter till TSO idag administreras.

Fördelen med detta är att kostnaden för NPS:s verksamhet sprids på alla de som har nytta av den tjänst som NPS ger markanden, nämligen ett trovärdigt pris på kraft och ett maximalt resursutnyttjande alla årets timmar. Detta pris är lika värdefullt för de som idag handlar direkt på NPS som för de som idag handlar bilateralt, men i dagens läge är det bara de som handlar på NPS som finansierar verksamheten. Denna finansiering löser alla de konkurrensnackdelar som finns in dagens system och skulle dessutom troligen göra att betydligt större andel av förbrukning och produktion bjuds in till NPS utan att först nettas i vertikalt integrerade företag. Detta skulle ytterligare öka trovärdigheten för NPS. Omsättningsavgiften som i dag är 0,045 €/MWh skulle kunna mer än halveras.

OE anser det vidare att det angeläget att motverka kraftiga höjningar av SvK:s avgifter på kort tid. De senaste höjningarna genomfördes i augusti 2014 och i februari 2015: Från 2,0 till 2,8 SEK/MWh den 1 aug 2014 och från 2,8 till 4,0 SEK/MWh den 1 feb 2015. Konsekvensen av höjningarna i kronor blir påtaglig. Tillsammans innebär de båda höjningarna en överföring av ca 280 miljoner kronor per år från det svenska elhandelskollektivet till SvK. Sammantaget innebär de två höjningarna en ökning av avgifterna med 100%.

OE är tveksam till principen att genomföra så kraftiga höjningar i två steg med bara ett halvårs mellanrum. Vidare anser vi att tidpunkten den 1 augusti är sällsynt illa vald med tanke på systemmässiga ändringar i prislelement inför fakturering, information till kunder och beredskap hos elhandelsföretagens kundtjänster. Traditionellt har SvK korrigerat sina avgifter runt årsskiftet

eller i samband med "effektreservtid" okt/nov. Höjningarna har dessutom ofta varit rätt små, så det har gått att ignorera dem helt eller åtminstone kunna släpa några månader. Den totala höjningen på 2 SEK/MWh reducerar marginalerna avsevärt för elhandelsföretagen och motsvarar halva marginalen för flera elhandlare.

SvK har ändrat principen för avgiftsberäkningen. Motivet för avgiftshöjningarna är ökade kostnader för reserver, vilket rimligtvis borde ha gått på avgiften för effektreserven, samt önskan att få ett överskott i stället för ett underskott och förväntade ökade kostnader i framtiden. SvK har även flaggat för fortsatta höjningar. Det pågår en nordisk översyn av hur avgifterna ska sättas. I dag är det stora skillnader i förbrukningsavgifterna mellan de nordiska länderna.

Vi kan konstatera att det har varit en dålig framförhållning från SvK:s sida. För att elhandeln ska kunna hantera så kraftiga avgiftsökningar utan att det ska få en förödande effekt på resultatet, är en möjlig lösning att elavtalen skrivs så att dessa avgifter hanteras på samma sätt som skattehöjningar och kan vidare föras till kunderna.

Vi ser därför ett behov av att SvK bör agera med en bättre framförhållning och vi anser att det bör räcka med en avgiftshöjning per år. Vidare anser vi, att om en ändrad princip för avgiftsberäkningen genomförs, så ska en sådan avgiftshöjning om den blir kraftig fördelas på flera perioder. Till sist efterlyser vi en harmonisering av de nordiska förbrukningsavgifterna.

OE önskar därför att departementet ger SvK i uppdrag att analysera kostnadsutvecklingen som lett fram till fördubblingen av förbrukningsavgifterna. Det är viktigt att identifiera vilka förändringar som kan göras för att sänka kostnaderna och förhindra fortsatta kraftiga höjningar av förbrukningsavgifterna. Åtgärderna kan tex vara utreda möjligheterna att öka konkurrensutsättningen vid inköp av reglerkapacitet. Det är viktigt att detta sker som en transparent utredning, för att fortsätta arbetet med att stärka förtroendet för elmarknaden, då påverkan på elmarknadens aktörer och elkunderna är stor.

OE önskar även att SvK får i uppdrag att hantera avgiftshöjningar på ett likartat sätt som andra affärsverk. Vad vi förstår måste t.ex. Trafikverket publicera avgifterna för 2017 i december 2015. Vi tycker vidare att det vore bra SvK om arbetade med och publicera någon form av rullande prognos för framtida avgiftsförändringar, så att det blir mera förutsägbart. Det bör även införas begränsningar för hur stora höjningar man får göra per år.

Även avgiften för att finansiera REMIT har utformats på ett sådant sätt att den får en snedvridande effekt på konkurrensen. Den baseras på omsättning på Nord Pool Spot för den fysiska handeln av el respektive på Nasdaq OMX för den finansiella handeln. I likhet med resonemanget för omsättningsavgiften för Nord Pool Spot så gäller att alla som på något sätt köper eller säljer el på den svenska elmarknaden har nytta av prisbildning och priser på dessa marknadsplatser, medan avgifterna endast belastar de aktörer som är direkt aktiva på dessa marknadsplatser. Vi föreslår därför att avgifterna för REMIT istället tas ut på motsvarande sätt som vi föreslagit för Nord Pool Spots omsättningsavgift, d.v.s. som omsättningsavgifterna för TSO (Svenska Kraftnät) tas ut idag.

Oberoende Elhandlare föreslår därför:

- Ändra finansieringen av Nord Pool Spot så att avgiften tas ut av alla som säljer eller köper el på samma sätt som man finansierar stamnätet.
- Motverka att Svenska Kraftnät ändrar avgiftsprinciperna och genomför kraftiga höjningar på kort tid och vid flera tillfällen under ett år.
- Att avgifterna för REMIT tas ut på motsvarande sätt som omsättningsavgifterna för TSO (Svenska Kraftnät) tas ut idag.
- Att SvK får ett uppdrag att förbättra sin upphandling av de avtal de använder för att upprätthålla balansen i näten. OE önskar att departementet ger SvK i uppdrag att

analysera kostnadsutvecklingen som lett fram till fördubblingen av förbrukningsavgifterna. Det är viktigt att identifiera vilka förändringar som kan göras för att sänka kostnaderna och förhindra fortsatta kraftiga höjningar av förbrukningsavgifterna.